

Numărul 34. Oradea-mare 22 august (3 sept.) 1899. Anul XXXV.

Apare duminica. Abonament pe an 8 fl., pe 1/2 de an 4 fl., pe 3 luni 2 fl. Pentru România pe an 20 lei

Dormi, Lino, dormi.

Până alaltăieri întâlneau pe biata Lina în fiecare dimineață, la isvorul cu apă sărată. Răzimată de lespedea de piatră, prin care țigăria isvorul, privia perdută la raza apei, care încet și lin se scurgea în ulciorul ei de lut. Când am văzut-o pentru prima dată, m'am oprit la distanță și surprinsă înduioșitor am privit-o lung. Naltă, subțire, molatecă în mișcări, apărea o ființă gingașe, delicată. Cămașă albă cu alțițe negre, contrast de colorii, cari întregă infățișarea i-o făceau cernită. Cârpa neagră ce-i acoperia capul era strins legată îndărăt și ridică mai mult albeața palidă a feții. Ochiu mari căprui aveau expresia melancoliei și cercașele cari îi imprejmuiau, tradau suferințe.

Într-o dimineață era și mai abătută ca alte-dăți. Ulciorul i se umpluse, apa curgea afară, se lovia de marginea micului bazen de piatră și în stropi mari se imprășcica în giur. Și Lina nu băga seamă, era de tot abătută de gânduri.

— Me lași, fata mea, să-mi umplu păharul? —
— Îi ții de la o vreme, vădând că nu se mișcă din loc.

— Iertați, me rog, n'am luat seama că așteptați.
— Își luă ulciorul, rupse în grabă un mănunchiu de iarbă, o puse pe buza basenului să nu stropescă apa, și își ceru păharul să mi-l umple de apă.

— Ai vre-o supărare, dragă, erai atât de abătută?

— N'am numai una, doamnă dragă; viața mea toată e numai supărări. Ți se ca și îți întinse păharul cu apă.

— Mai doriți un păhar cu apă?

— Dă-mi încă unul.

— Aveți și domnia-voastră vre-o durere înlăuntru de beți apă de asta.

— N'am, dar se spune că e bună. Face poftă de mâncare.

— Va fi.

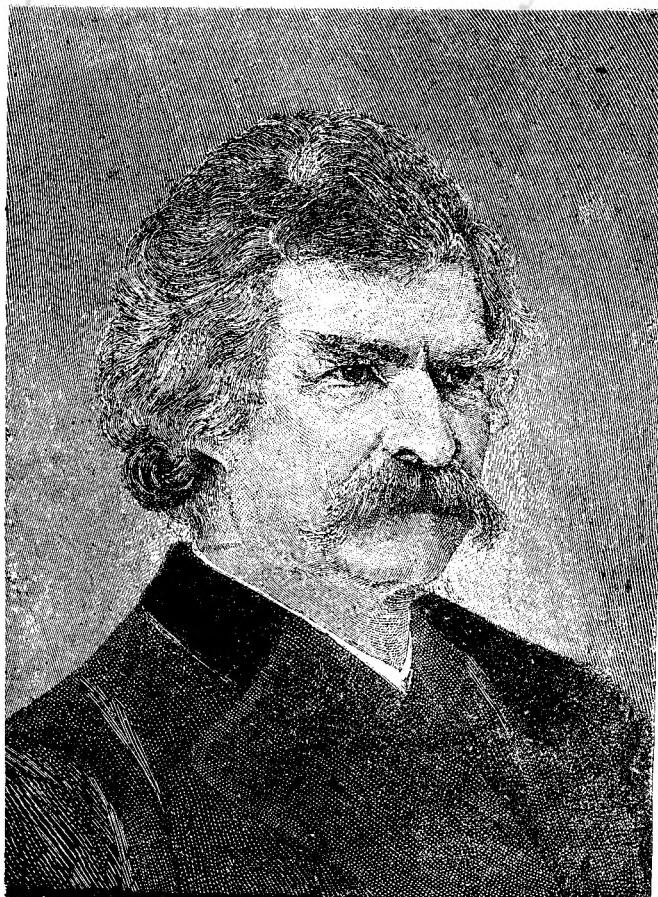
— Cui duci apă cu ulciorul în fiecare dimineață?

— Mami, doamnă dragă, mami. Zace de jumătate de an săraca.

— Pentru aceea ești atât de tristă, înțeleg acum.

— Și asta me doare, dar am și altele...

— Dacă ai vreme, spu-

MARK TWAIN.

ne-mi dragă ce îți lipsește, poate să ajutăm necazului.

— Necazul meu nu are leuire, doamnă dragă și ceea ce aș avé să-ți spun, e prea trist. De ce să-ți amărășci inima cu durerea altuia?

— Te ascult bucuros, Lino. Îmi place să fiu părtașe la durerile omului necăjit. Spune-mi dragă, spune-mi tot ce ai pe inimă... Vino să ședem colea pe laviță și spune tot.

*

— Acum patru ani ni s'a început nenorocirea, — încep Lina a spune. — Pentru un păcat — ce păcat, nu me mai întrebă, destul că a păcătuit și tata ca ori ce om negândit și l-au dus în temniță la Aiud. Am ramas patru copii acasă cu mama noastră, care și atunci eră tot bolnavă. — Are amețeală de cea rea. De când m'am pomenit pe lume, o știu cu boala asta. Când o ajungea săraca, o doborâă la pat și câte trei zile nu șciea de sine. Și eră tot cu frica în oase. Ori ce supărare ori necaz o ajungea, nu eră destul cu aceea, o apucă și amețeala. Cu greu trăia săraca mamă și cu multă trudă și osteneală ne hrănea. După ce au dus pe tata, ne-au luat tot, am ramas numai cu casa în care ședem și acum... Săraca mamă ce grea i-a fost viața și ei. Cât a trăit cu tata nu a avut di liniștită. Tatii îi plăcea beutura și apoi îmbetat o bătea. Nu i-a fost de ajuns supărarea aceea, a venit și mai mare. Pe tata l-au dus în temniță și ea a ramas cu patru copii fără brazdă de pământ. Lucră săraca până nu mai vedea... Eă eram cea mai mare, dar nu prea puteam mișcă de acasă, căci de supărare și lucru mult tot una doue o ajungea amețeala pe mama. Trebuia să o grigesc și să ved de copii... Așa a trecut un an, — n'ar fi mai trecut! — fără nici o schimbare... Eram fată mare. Apucase a mi se deschide ochii — și omul nenorocit tot nenorocit e cât îi lumea. Am dat în dragoste cu un fecior al unei veduve. Mama săraca nu șciea de dragostea mea. Ea avea alte necazuri, nu imi putea purta grija. Se incredea în mine... Și s'a înșelat... Dragostea nu a ramas fără urmă. Când a luat mama seamă, eră prea târziu. — Și s'a bolnăvit reu săraca de noua supărare, încât a zăcut șase săptămâni... Cât am fost până aci cărâiți de oameni, mai astfel eram acum. Eă nu puteam eși până în poartă, să nu aud ocări și batjocuri. — Șcii cum sunt oamenii când te ved sărac și necăjit. Nu mai are nimeni milă pentru tine. — Me arătau femeile cu degetul... Ce am suferit, cât am plâns în vremea aceea, numai Dumnezeu șcie. Și reu m'a pedepsit Dumnezeu... Apoi și boala îi de la cel de sus legată bagsamă pe neam. Din supărarea multă am căpătat și eă amețeala și me ajungea cât gândia... — Și dragostea cu feciorul acela?..

— Ne aveam dragi amendoi, nu pot dice nimic, m'ar bate Dumnezeu și mai și. Ghiță venia, ne mângăia și neajută cât putea și el... Un necaz și o supărare vine după alta. Pe Ghiță în vremea asta l-au dus la cătanie... Când me gândesc, me mir că nu am nebunit... A venit vremea, doamnă dragă, când eram amendoue, eă și mama, bolnave și aveam patru copii de ingrigit. A mea — cea de necaz fie iertată săraca, că în bun loc se odihnește — eră fetiță. A trăit un an numai. Nu avea biata hrană cum trebuia. Sugea lapte stricat de supărările și grigile multe. Dumnezeu s'a îndurat de a luat-o. Nu a mai ținut-o de amărăciune și necaz în lume... Să spun mai departe, doamnă dragă, nu ți-i greu să ascuți?

— Nu Lino, nu mi-e greu. Spune, te ascult.

— Bagsamă așa-i câte un om ursit să tot suferă, toată viața... Ghiță s'a bolnăvit în cătanie de lingoare și a murit, fără să-l mai fi vedul de cum s'a dus. Sânt doi ani de atunci... De atunci nu mai am di bună aici, dar me țin cu puterea pe picioare... Copiii s'au imprășciat bieții de acasă. Lipsa i-a imprășciat și le merge reu și lor, ca pe pânea străinului... Mama zace acum de jumătate de an. Abia se poate intoarce în pat... Și afurisita de boală me ajunge și pe mine tot mereu. Eri după ce m'am dus cu apa, m'a apucat și abia asară târziu m'am trezit de cap. Eram căduță în mijlocul tinții. Mama săraca plângea în pat, de udă locul...

— Săracile de voi. Da cu tata ce-i, tot în Aiud?

— Tata? Eri, zeu uitasem să-ți spun. Tata a murit acolo în temniță, acum doue luni... Mama nu șcie nimic. De ce i-aș mai spune? De ce să o amăresc mai mult? Ar muri doară de supărare... La ce să-i grăbesc moartea chiar cū?... Lasă să mai trăiască cât i-i rënduit și câte zile mai are... Măcar reu ce se chinuie săraca, să o veđi doamnă dragă. Îi numai umbră. Me doare inima și plâng destul și me supăr, dar toate-s înședar... Ađi mâne mor. Nu o mai pot duce, simt... Me gândiam și mai nainte la fântână, că ce s'a alege de mama săraca dacă mor eă?... Să veđi dumneata, că ea remâne de mine și nu va avé pe nime cine să o grijască... Fluera trenul? Sânt opt ciasuri. Me duc. Se va trezi mama și nu are apă.

Își luă ulciorul și cu pași șovăitori seobori cărarea.

*

Odihnește în pace Lino. Eternul somn să-ți fie lin, precum sbuciumată ți-a fost viața. Odihna să-ți fie dulce, cum suferințele ți-au fost amare.

Alaltăeri numai ca în aiurări te apucase dorul să cânti. Umplându-ți ulciorul la fântână, dorul fericirii îți deschise glasul și lin și înduioșitor asemenea lebedei, îți cânta cântul din urmă. Toate suferințele, toate vitregile și nemiloasele îndurări ale sorții le-ai exprimat în cântecul teă. Aveai presimțirea că eterna fericire se apropie să te cuprindă în brațul ei binefăcător.

Dormi, Lino, dormi. Dormi mulțumită ca o mi-reasă spre ziua fericirii. Fruntea îți este acum senină, buzele îți par închise cu zimbetul indestulării. Dormi, Lino, dormi.

Oena-Sibiului, august 1899.

MARGARETA MOLDOVAN

*****

Proverbe.

Pentru mulți oamanî, gloria e sângele altora.
(Francez.)

*

Omul care se gândește, în ori-ce el tot sporește
(Romănesc.)

*

Piticul tot pitic remâne și în piscul muntelui.
(Romănesc.)

*

Amorul nu observă greșelile, amiciția le iubește
(Spaniol.)

*

Cine n'are nimic, nu datorează nimic.
(Grecesc.)

Atunci să vii...

*Dar vezi că fug de-a ta iubire,
Cum fuge-un friguros de soare;
Căci tu făcându-mă mie bine,
De ce îți-aș face reu că oare?*

*Tu ești frumos și tânăr încă
Și toate-ți par încă senine,
Dar vai îți-aș pierde voia bună
Alături fiind de mine.*

*Căci ce-ai găsi 'ntr'a mea flință
De-atâtea chinuri sbuciumată.
Tu soare luminos de vară,
Ești noptea cea întunecată?!*

*Dar de s'ar întâmplă vr'odată
Vr'un nor să stea în a ta cale,
Orî lumea cea 'nreită cumva
Să-ți umplă inima de jale.*

*Atunci să vii să-mă fii tovarăș.
Căci orî și cum, dar e o lege.
Că suferind și tu băete,
Mai înțelege.*

ELENA DIN ARDEAL.

Bătălia de la Salamina*.

Țopotul armatelor persane, trecând la Termopile peste trupurile lui Leonidas, și celor 300 de Spartanî, se revărsase acum asupra întregii Grecii.

Hernes scoboară cu puhoiul său de oameni spre Delphi și spre Athena. Nimeni nu mai eră în cale-î spre a-l opri, decât numai Zeii, dacă ei ar mai fi voit să apere Grecia, — și deii iubitori ai Grecilor, Pallas-Athene și Foebus-Apolline și până și atât puternicul Zeos, erău supărați pe Greci.

Șcarpele sfânt, închinat Minervei, perise din templul de la Athena și în groaza lor, Athenianii înțelesă că această disparițiune însemnă că deita-Fecioară Pallas-Athene, eră mâniață pe orașul său iubit.

De la Delphi până și păzitorii orașului sfânt fugiseră. Deul singur rămăsese să-și proteagă sanctuarul. Când Persii intrară în ulițele pustii ale Delphiilor, se dice că o ploaie, niște fulgere și niște trăsnete spăimântătoare isbucniră cu atâta furie, încât stâncile munților vecini se prăbușiau din înălțime pe întinderea câmpiilor din vale. Imaginațiunea îngrozită a Persilor

¹⁾ Tabele făcute la Școala Normală de Instructori din București.

și a Grecilor fugari, vădă în sfâșieturile norilor pe încruntatul Phoebus-Apolline aruncând asupra oștilor persane, săgețile de trăsnet ale tatălui său.

Perșii se grăbiră a fugi din Delphi și a se îndreptă spre Atica din Athena, toți cei cari erău în stare să țină o armă în mână părăsiră cetatea și veniseră în port, unde îi așteptău corăbiile de luptă. Cetatea Minervei și a lui Codrus, rămăsese în paza bătrânilor.

Și armata persană înaintă, înaintă mereu cu sutele de mii de luptători din toate neamurile și din toate limbele Asiei.

Hernes voiă să sfărâme numai cu greutatea cavaleriei sale toate statele Greciei.

Pe mare se apropiau de porturile Athenei, cele 1000 de corăbii persane, mari, grele, cu sute de luptători și purtând pe dânsese iarăș tot felul de oameni, aduși cei mai mulți de frică, să servească pe marele rege al Asiei.

În partea Nord-Vestică a insulei, de atunci pe vecie nemuritoare, în partea Nord-Vestică a Salaminei se află grămădită flota grecească. Capii ei erău: Spartanul Eurybiade, Athenianul Temistocle și-o mulțime de alți Greci din diferitele state ale Eladei, toate în primejdie de a-ș perde bunul cel mai mare al vieții unui popor: Libertatea, fără de care viața este un negru chin.

Nu voia să se lupte la Salamina; se hotărîseră să se retragă tocmai la istmul de Corinth, și acolo să înfrunte atacul flotei persane.

Spaima celor mai mulți dintre capi Grecilor eră atât de mare, încât săriră cu furie la Temistocle, când acesta le spusese că nicăiri locul de luptă nu este mai priincios decât în golful Salaminei.

În focul discuțiunei, Spartanul Eurybiade ridică bastonul să dea în patriotul Athenian.

— „Lovește! Țise cu liniște Temistocle; loveșceme, dar ascultă-me! . . . De veți plecă, le mai țise Temistocle, de veți fugi dinaintea robilor lui Hernes, să știți că noi, Athenianii, încercăm pe corăbiile ce avem toate familiile și bogățiile noastre și ne ducem la Siris în Italia, unde oracolul ne-a făgăduit o îndelungă prosperitate.

Erău 380 corăbiile grecești cari se strînseseră în portul Salaminei, și erău 1000 corăbiile persane, cari se așezaseră în linie de bătaie în golful de la Phalere. Capii grecilor tot nu se hotărîseră, și tot voia să fugă.

Atunci Temistocle luă o hotărîre desperată. El trimise pe un Athenian la Hernes cu următoarea șcire:

— Athenianul Temistocle, devotat regelui Persiei, dă de șcire lui Hernes, că Grecii nu bănuiesc nimic, și că lesne navele persane ar pute închide ambele eseri ale strimtoarei și vor învinge pe Greci.

Hernes creșu, dete în cursă și pentru a doua și ordonă să înceapă lupta.

„Des-de-dimineată, ne povestește faimosul poet tragic al Greciei, nemuritorul Eschil, care luă parte la această glorioasă luptă, des-de-dimineată trîmbițele sunară și Grecii se vâdură ocolii de toate părțile. Atunci simțind că nu mai e scăpare decât întru a nu se mai gândi la scăpare, Grecii se hotărîră să se lupte până la ultima picătură de sânge. Fu mareș imnul de îndemna spre biruință, pe care Grecii îl cântară cu un entusiasm fără margini“.

Persii se spăimântară, căci se așteptău ca strigăte de groază saă de disperare să rebufnească din pieptul

Grecilor închiși de toate părțile. Și în timpul în care căpitanii se încercau să desmeticească din zăpăceala lor pe ostașii persani, — corăbiile ușoare, bine mânuite, și la cârmă ascultătoare ale Grecilor se repeziră asupra corăbiilor persane. Acestea se încercară să susțină atacul, dar se împedeară, se încurcau și se opriau unele pe altele.

Lupta se încinse neobosită, furioasă, turbată. Nu se auzea decât răcnetele, vaelele murinșilor, și furia sgomotoasă a valurilor cari păreau că urlă, bătute fiind de atâtea miș de lopeți. Priveliștea era măreață în săngeroasele-i peripeții. Grecii luptau pentru patrie; Persii și popoarele supuse lor luptau pentru pofta, și lacoma ambiție a împăratului lor despot. Se auziseră la început, dominând sunetele trâmbiților și mugetele valurilor, se auziseră glasurile resunătoare și puternice ale sacerdoților și căpitanilor greci cari strigau ostașilor lor:

— Haidem, fiți ai Greciei libere, sburați la luptă! scăpați-ve de robie și țara, și copiii și femeile! Apărați de pângărire și templele țărilor voștri și mormintele sfinte ale strămoșilor. Dintr-o singură dată, totul se va hotărî pentru noi... la luptă fiți ai Greciei libere!..

După aceste cuvinte miș de răcnete, sberete, țipețe, vaele, isbucniri, luându-se la întrecere cu marea voce a mărilor, răbătută de corăbiile ce semănau a monștri marini, răniți și exasperați de durere.

Și Hernes de pe înălțimea unei coline de lângă țermi, se uită de pe tronul său cel prea înalt cum întău aripa dreaptă, și apoi aripa stângă, și la urmă și centrul corăbiilor lui erau sparte, prăpădite, spulberate de eroismul fără seamăn al Grecilor.

Lupta e percută pentru Marele-rege; nici-o speranță nu mai are decât fuga.

Tinerimea persană, floarea luptătorilor de mâne, este măcelărită într'un colț al insulei Salamina, unde așteptau rezultatul victoriei pentru ca să jefuiască pe urmă. Hernes fuge cu rușine ca să-și scape viața, și să nu cadă cu rușine în mâinile lui Temistocle.

Închis în fundul palatului său din Persepolis, Hernes nu va uita nici odată rușinea de la Salamina, nici incomparabilul curagiu al Grecilor, cari luptară pentru țară în deobște și pentru fiecare în parte. Grecii se luptau lupta sfântă pentru țară, libertate și cămin.

Poetul a ținut cu deosebită dreptate:

Cela ce se bate pentru neatărnare,
Are zece brațe, zece inimi are,
Inime de foc.

G. I. IONNESCU-GION.

Cugetări.

Rugăciunea e ușurarea sufletului, precum mărturisirea păcatului e ușurarea conștiinței.

*

Inima și caracterul prețuiesc mai mult decât învătăura și averea.

*

Ideile sunt ca scanteile. Trebuie să le prinzi ca să nu dispară.

*

O viață cumpătată și activă dă putere corpului și spiritului.

La revedere.

Visam că sunt un împărat
Stăpân peste mărire,
Visam că sunt un împărat...
Stetea pământu 'ngenunchiat
La singura-mi privire.

Un fulger!.. e un gând păgân
Prin mîntea mea nebună,
Un fulger!.. e un gând păgîn;
Ardeam de dor s'ajung stăpân
Pe stele și pe lună....

Și cum eu blestemînd plîngeam
Vedînd că n'am putere,
Pe când eu blestemînd plîngeam,
Rînjind s'arată moartea 'n geam
Șoptind: la revedere....

SÂN-PETREANUL

Minunile și farmecele.

Farmece, magie, alchimie — ce influență caracteristică au cuvintele acestea asupra noastră! Mai crede cineva azi în farmece? Sigur că nu. Totuș, sîntem chinuți de indoială și ne potrivim, în această privință, cu omul care afirmă cu încăpăținare că nu crede de loc în fantome. Omul acesta, înse, cu inimă tare, se teme să păsească întău cu piciorul stîng și în ori-ce aparițiune indiferentă, neînsemnată, vede un presemn cu un înțeles adânc.

Și noi, cari ridem când ne istorisește cineva ceva despre farmece și minuni, simțim în adîncul sufletului nostru un fel de atragere neexplicată, un fior neînțeles, cu toată judecata noastră rece și cumpănitoare. E de netăgăduit că avem o înclinare hotărîtă de a crede în minuni fantastice, cu tot studiul nostru asupra fenomenelor naturii și al tehnice. Înclinarea aceasta — excepțiune făcînd de influențele religioase și de unele motive psihologice — e un lucru moștenit. Noi șcim că nu sîntem cei dintăi cari credem în minuni și avem convingerea că strămoșii strămoșilor noștri, cu multe miș de ani înainte, au crezut puternic în minuni, cu toate că printre ei se află mulți oameni inteligenți.

În istoria omenirii există un capitol curios, pe cât de interesant, pe atît de întristător. O istorie a farmecelor e, în acelaș timp, și o istorie a minții rătăcite, a naivității, a credinței ușoare, a înșelătoriei și a idealismului. În om trăește dorul nestins de a-și construi o lume mai superioasă, supra-pămîntească, ideală și de a o pune în legătură cu lumea aceasta. Necunoașterea fenomenelor naturii, și a multor lucruri ce ne înconjoară și ale căror cauze nu ni le putem explica, ne-au împins totdeauna cu tărie să credem în existența unei astfel de lumi ideale. Sgomote stranii în natură, fișăiturile și glasurile auzite într'o pădure, murmurul

M A D O N N A Ş I I S U S

depărtat al izvoarelor, fenomenele caracteristice optice, etc. au făcut pe popoarele vechi să poporeze lumea cu zei și semi-zei. În dosul fiecărui copac, după ori-ce tufă se bănuia că stă ascuns un demon; în fundul fiecărui isvor se credea că stă ingerul păzitor și când furtuna se deslănțuia și pădurea vuiă bătută de puternice vijelii, când bubuia tunetul și când trăsnetul spintecă câte un copac, oamenii credeau că văd și aud o armată îngrozitoare de spirite, de zei și de trimiși de-ai zeilor. Astfel s'a creat împărăția infernului.

Credința eră mare; ea a avut o fiu: minunea; dar odată cu aceasta s'a ivit pe pământ și înșelătoria.

E drept că în toate vremurile au existat oameni deștepti și oameni proști și totdeauna cei vicleni au profitat de credința celor naivi. Când un scamator iscusit își începe ați reprezentația, nu uită nici odată să spună că totul se petrece și se face cu lucruri naturale. Când, înse, în vremurile vechi își începea scamatorul al seü „hocus-pocus“ spunea totdeauna că totul se petrece și se face cu lucruri supranaturale. Fiecare om e pentru celalalt un secret nepetruns. De aceasta s'au folosit mult cei din anticitate. Oamenii vicleni și isteți diceau că posed puteri supranaturale și fiind că lumea naivă credea în existența lucrurilor supranaturale, ea a cređut și pe mincinoși, și astfel au apărut nenumărați fermecători; astfel s'a grămădit, în vremurile vechi, minune peste minune.

E, în adevăr, uimitor cât de multe minuni s'au făcut în anticitate. Cetind lungul lor pomelnic, omul nu știe: să riđă de naivitatea oamenilor, sau să admire iscusința și rafinăria fermecătorilor. Un lucru caracteristic se observă la unele minuni sevărșite în vechime, Dacă credem pe istoricii greci și romani — de și unii trebuie să mintă grozav în această privință — atunci sântem nevoiți să admitem că făcătorii de minuni din anticitate cunoșeau multe lucruri cari abia în epoca noastră au fost descoperite.

E, de ex., afară de ori-ce indoială că preoții egipteni cunoșeau galvanismul și electricitatea. Unele fenomene de lumină, foarte curioase și pe atunci absolut neexplicabile, pe cari preoții le produceau în anumite ocași, au fost produse, de sigur, cu ajutorul curentului galvanic. Din multe lucruri găsite în piramide s'a dovedit că preoții se folosiau și de curentul electric. Afară de aceasta, atât în Grecia cât și în Egipt, eră foarte înaintată știința mecanice, cu care vechii făcători de minuni obțineau efecte cari au trebuit să zăpăcească și să uimească, în cel mai mare grad, poporul, massa neștiutoare de carte. În anticitate, mai eră obiceiul că atunci când cineva descoperia un fenomen natural, o lege a naturei, n'o divulgă, ci-și păstra cunoșcințele pentru el. Cel mult, își comunică cunoșcințele fiului seü, sau elevului seü, cari, ca și profesorul lor, le păstra în secret.

La multe din minunile celor vechi, înse, nu eră nevoie numai deosebit de cunoșcințe deosebite. Citim și ađi cu interes istoria războiului troian și ne oprim gânditori la minunea mare care s'a petrecut cu frumoasa Iphigenia, fiica lui Agamemnon. Când eră să fie jertfită pe altar, zeița Diana a luat-o într'un nor, dinaintea ochilor armatei adunate în Aulis, și a dus-o departe în Tauris. Istorisirea aceasta ne impresionează în chip deosebit, înainte de Christos, senatul roman a oprit ca de aci înainte să mai fie răpite unele persoane de cătră zei. Chestia eră foarte simplă. Nenorociții oameni destinați să fie jertfiți, erau ridicați repede cu niște mașine ce se aflau de-asupra altarelor

— ađi le numim macarele — și predați „zeilor“. Poporul socotia aceasta înălțare spre cer ca o mare minune și bieții oameni cari se suiau la cer, dispăreau pentru totdeauna.

Cei vechi erau și mașiniști perfecti de teatru. Când intră cineva pe poarta Labirintului din Egipt, auđia de-odată în lăuntru tunete îngrozitoare. Ađi numai copiii se mai îngrozesc când, în teatru, între culise, mașinistul, bătând toba mare, simulează tunete și trăsnete. În vremurile vechi, înse, poporul cădea tremurând în genunchi și adoră pe oamenii sfinți cari aduceau tunetele și trăsnetele din cer pe pământ.

La serbările eleusice, poporul eră speriat adeseori prin un cutremur puternic de pământ ce pornia de la un loc anumit din templu și făcea un șgomot îngrozitor.

Niște exploratori englezi cercetând templul zeiței Ceres, din Eleusis, au găsit remășițele unui teren care putea fi pus în mișcare undulatoare.

Una din cele mai vechi minuni eră călcarea cu picioarele goale pe cărbuni aprinși sau pe fer înroșit în foc. Această probă de foc s'a menținut și în evul de mijloc, până în evul nostru. Scamatorii fac ađi minunea aceasta fără nici o greutate. Ađi, se întrebuintează un amestec de alaun și de acid salpetric pentru a face mâna sau piciorul să nu simtă arsura când sânt în atingere cu jărăticul; în vechime a fost, negreșit, un număr mai mare de rețete pentru a pute face minunea aceasta. Multe minuni și farmece ne par ađi înspăimântătoare, cu atât mai înspăimântătoare, cu cât ne gândim la scopul și la efectul pentru cari serviau. Îngrozitorul Moloch al Kanaanților și Fenicienilor care, cu mâni înroșite în foc, apucă copiii cari i se aduceau ca jertfă, părea că plânge înainte de începerea jertfei. Din orbitele zeului de metal, în lăuntru cărui ardea focul, cădea metal topit. Poporul vedea minunea și n'avea milă de copiii cari erau arși de vii în fața mulțimei.

Acest Moloch înfiorător eră unul din numeroasele automate cari se bucură în anticitate de venerație dumnezeiască. Oamenii din vremurile vechi nu putea înțelege că unor mașini cu figura de om sau de animal li se pot da unele mișcări anumite. Un porumbel mișcător de lemn, construit de un oare-care Orchyas, a fost socotit multă vreme ca un obiect de farmece, și statuetele mișcătoare din unele templuri erau socotite, din cauza mișcărilor lor, ca ființe dumnezeiești dotate chiar cu suflet de cătră zei.

În deosebi, doue feluri de minuni au jucat, în timpurile vechi, un rol foarte mare în viața popoarelor. Întea minune eră învierea celor morți în aparență, împreună cu anumite influențe fizice asupra celor bolnavi și sănătoși, iar cealaltă a fost conjurația morților și a spiritelor. Sânt foarte numeroase casurile ce se istorisesc despre învierea morților. Scriitorii serioși ca Celsus, Plinius și alții ne-au lăsat astfel de istorisirii strani.

Se pare că, în vechime, hipnotismul și sugestiunea hipnotică au fost foarte lăpitate. Din numeroasele istorisirii despre vindecări prin punerea mânei, prin neteđire cu palma și prin alte influențe, parte mecanice parte psihice, se poate conchide cu cea mai mare siguranță că făcătorii de minuni din anticitate cunoșeau puterea hipnotismului și se folosiau de ea. În India e cunoscut de mi de ani hipnotismul, precum și autohipnosa. Fenomenele pricinuite de hipnosă și sugestiune erau socotite de popor ca minuni.

Partea cea mai interesantă a minunilor vechi e, fără îndoială, conjurația morților și a spiritelor. Făcătorii de minuni, bărbați și femei au perfecționat arta aceasta încât chiar și urmașii din vremea noastră puțin au mai avut să-i adauge ca să fie și mai deseversită. Doue elemente formau factorii principali ai acestor arte și anume: privescerea exterioară cu care erau înșelați naivii și ventrilocismul. Artă vorbirei din pânțele eră întrebuințată de oracolii. Unii din filosofi antichității își cam explicau arta aceasta, dar totuș erau nedumeriți și o socotiau ca o minune. „Una dintre cele mai interesante a conjurațiunii „spiritelor“ o istorisește Biblia, când descrie visita regelui Saul la vrăjitoarea din Condor. Cine citește cu atențiune istorisirea aceasta, vede bine că Saul a fost înșelat printr'un ventrilocism foarte iscusit. Biblia istorisește: Și regele duse (adică vrăjitoarei): „Ce vești?“ — Femeia duse lui Saul: „Ved un Dumnezeu ridicându-se de pe pământ“. — El întreabă: „Ce înfățișare are?“ — Ea duse: „Are înfățișarea de om bătrân și e îmbrăcat cu o haină de mătăsă“. „Atunci Saul înțelese că e Samuel, se puse cu fața la pământ și se rugă“.

Din istorisirea aceasta se vede deslușit că Saul n'a vădit spiritul ei l-a zărit numai prin ochii vrăjitoarei care vorbea cu el.

Existau înse vrăjitori și fermecători cu mult mai iscușiți decât vrăjitoarea din Condor. Vechii preoți egipteni cunoșeau foarte bine secretul camerei negre, în care ori-ce fenomen luminos pare a veni din văzduh și a dispăre tot în văzduh. În astfel de odăi întunecoase, cu păreții vopsiți negru, ei chemau spiritele cu cari vorbeau în prezența publicului uimit. Vechii fermecători întrebuințau și miresmele, fumurile, vaporii, cu cari umpleau bisericile în momentul când chemau spiritele. Poporul vedea prin fumul des tot felul de fantome, aușica glasuri curioase, vorbe întretăiate profetice, se minună și credea totul. Preoții și fermecătorii din antichitate se folosiau și de oglinzi pe cari le așeau și le combinau astfel încât reflectau îndecit chipul unui om îmbrăcat curios, măriaș sau micșoraș o figură, o făceau să gesticuleze, etc.

Acestea sunt câteva din minunile și farmecele ce se practicau în antichitate. Multe din scamatoriile acestea s'au păstrat până în vremea noastră și au și acum acelaș efect ca și în zilele când oracolul și procierea cârmuiaș viața omenimii.

V. N.

C a f e a u a.

Între băuturile cari au o deosebită influență asupra vieții omului, cele mai răspândite sunt cafeaua, ceaiul și băuturile alcoolice. Aceste din urmă provoacă o mare activitate a mușchilor și au efect asupra simțurilor, pe când efectul cafelei se întinde mai întâiu de toate asupra ativității creierului și prin urmare este socotită ca o otravă intelectuală.

Renumitul scriitor și literat francez Balyac dăce despre cafea: Starea în care ve aduce cafeaua, provocă un fel de vioiciune nervoasă, care seamănă puțin cu aceea a mâniei; tonul vorbirei se ridică; mișcarea mânei exprimă un fel de nerăbdare bolnăvicioasă; fără nici un motiv ești transpus într'o furie tăcută; dar mai mult decât toate ești aplecat să comunici altora veselia pe care o ai.

Dacă ne miră că mahomedanismul a caterisit vinul, pe care l-a introdus creștinătatea în cel mai mare al ei secret, totuș ne pare cu mult mai ciudat faptul că tocmai statele mahomedane au dat ordin să se închidă cafenelele ca astfel să se înăbușe discuția opiniei publice și despotismul să-și exercite liber puterea sa. Prin urmare despotismul se temea mai tare de consumarea cafelei, decât de aceea a vinului.

În timpul războiului cu Creta, marele vizir Kojrili, care guvernă imperiul în numele minorului Mahomed IV, când auți că-și permite lumea să l critique purtarea în cafenelele publice, porunci ca toate aceste localuri să fie închise, de oare-ce nu-i convenia ca lumea să discute asupra modului se de guvernare.

Maghernițele în cari se vindea vin, cu toată oprirea profetului, le lăsă să fie deschise, de oare-ce îl nelinișteau mai puțin. Și sub regele Carol II al Angliei se făcu experiența că cafenelele publice sunt adevărate focare de revoluțiune sau cel puțin cluburi politice. din care cauză autoritățile s'au vădit silite să le închidă, pe când birturile și berăriile au fost lăsate deschise.

Ori cât de iritant efect face gustarea cafelei la unii, la alții provoacă tocmai efectul contrar, stîrnind la aceștia o hotărre rece și un curagiū neclintit, prin care poate să infrunte și cele mai grele lovituri ale sorții.

Un exemplu al acestui fel de efect îl avem din istorie, cu Bailly, membru al Academiei franceze și care a fost, nevinovat, condamnat la moarte de guvernul teroristic republican.

Înainte de ducerea sa la ghilotină, nenorocitul ceru doue cești de cafea, pe cari le bău, înghițitură cu înghițitură. Aceste măsuri de precauțiune nu prevestiau ceva bun.

„Liniștiți-ve“ dăce el amicilor seși, cari îl incongiurau tremurând în momentul acela, am să fac o călătorie grea și nu am încredere în temperamentul meu.

„Cafeaua dă o nouă putere de viață; sper deci ca să ajung cu demnitate la țintă“.

Și în adevăr cafeaua a adus efectul dorit. Savantul condamnat urmă pe căleul seș fără nici un semn vizibil de slăbiciune și cu mâinile legate la spate se urcă în carul fatal.

Nici o tânguire nu ești din gura sa. De dimineață cădea mereu o ploaie rece, care scaldă capul gol al bătrânului, care începū să tremure de frig.

Un miserabil, care observă acest tremurat, îi strigă: „Tremuri tu, Bailly?“

„Amice, mi-e frig! — răspuse blând nenorocitul.

Acestea au fost ultimele sale cuvinte și cu pași fermi se urcă pe ghilotină.

De aci se deduce că cafeaua nu produce în toate persoanele acelaș efect.

Și aici temperamentul joacă un mare rol. Cafeaua luată cu moderațiune are un efect binefăcător, favorizează mistuirea, și face munca mai plăcută și mai atrăgătoare.

C.

SALON.

ASOCIAȚIUNEA LA DEVA.

Discursul de deschidere

al dlui vicepreședinte dr. Ilarion Pușcariu.

Onorată adunare generală!

Au trecut ani 25, de când adunarea generală a „Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român” a fost primită și adăpostită iară cu multă prevenire în acest opid istoric. Multe schimbări au urmat de atunci în societatea cea mare; multe și însemnate momente s’au petrecut în mic și în sinul „Asociațiunii” noastre; multe figuri mărețe a bărbaților valoroși din sinul poporului nostru, dintre cari cei mai buni erau angajați și în serviciul „Asociațiunii” noastre, au dispărut dintre noi, lăsând noue ca moștenire prețioasă rezultatele ostenelelor lor, și tinerimei române ca exemple de urmat faptele lor inspirate de curată și neinteresată iubire de neam. Schimbările, ce după legile fișeșii se petrec în timp, societatea omenească în mod șieșii măgulitor cu drept sau fără drept s’a deprins a le denotă cu cuvântul „progres”. Va fi lucrul istoriei a cercetă, încât și noi Români din regatul Ungariei poate tot și în toate am ținut pas în progresul cultural.

În ceea ce privește „Asociațiunea” noastră, fără îndoială în timpul de 25 de ani, ea s’a dezvoltat în mod natural în toate direcțiunile, luând un avânt îmbucurător în interesul literaturii și culturii poporului român.

Un cuget, un simțământ este ceea ce a condus și de astă-dată la această frumoasă adunare tot ce este mai ales și mai distins în sinul poporului român. Ați venit, domnilor, din apropiere și din depărtare să participați la această festivitate înălțătoare de suflet, să contribuiți la mărețul scop al ridicării culturii poporului român și să lucrați în interesul literaturii române. Deci ve salut și din inimă ve ție: bine ați venit!

Literatura și cultura ca opere ale păcii, ale iubirei și ale frățietății între oameni, sunt condițiuni de viață și formează baza de existență a unui popor, contribuind mai mult ca ori-ce la dezvoltarea și prosperarea societății omeneșii peste tot. În literatura sa, adecă în limba sa trăeșce și viează fiecare popor. Limba este, ce împregnează caracterul unui popor după originea lui și îl păstrează în mod durabil și neperitor. În limbă se oglindează viața și modul de cugetare al lui.

Cultura este un bun comun, la care aspirează cu o nobilă emulațiune toate popoarele de viață; ea este ce înalță valoarea personală a individului, promovează bunăstarea materială și dă avânt și putere societății, națiunilor și statelor.

Acele popoare au viață mai trainică, cari au literatură mai vastă și cari se impun mai tare prin o cultură superioară. În acest înțeles se ție că „șciința este putere”.

Cercetând cum am stat noi Români în trecut cu acești factori de viață, cu întristare aflăm, că numai târziu am intrat în lupta nobilă pentru cultură și această întârziere nu s’a întâmplat din vina noastră, cât mai mult din cauza împregiurărilor nefavorabile, în cari am trăit. De sine ni se obtrude întrebarea, cum noi, cari ne-am întârziat atât de tare și n’am ținut pas încă de la început cu progresul cultural și al literaturii ca alte popoare din giurul nostru, nu am pierit din rëndul lor, contopindu-ne în ele? Iată și răspunsul la această întrebare: Poporul român după firea lui este bun, păcnic, inteligent și îngăduitor. Aceste însușii prețioase ale lui i le-a conservat religiozitatea lui, desvoltată în mod armonic cu simțmintele naționale și patriotice, cari ca tesare scumpe are rădēcini în inima poporului român. Până la „plinirea vremii”, când poporul român a putut recurge și la alți factori culturali, religiunea a conservat în el aceste virtuși nobile, cari fac cultura adevărată. Bisericele noastre naționale i-au conservat poporul român tradițiunile, obiceiurile și moravurile lui strămoșeșii și prin ele caracterul național.

Astăđi, mulțumită lui Dumnezeu, poporul român a ajuns în condițiuni culturale mai favorabile și mai ample. Între factorii, cari sunt puși astăđi în serviciul direct al culturii naționale și sunt chemați a contribui la desveltarea și îmbogățirea literaturii române este în prima linie „Asociațiunea” noastră pentru literatura română și cultura poporului român, care înainte cu 39 ani s’a înființat de bărbați vrednici ai neamului nostru învăpăiași de dorul sacru a vedé pe conaționali lor și pe întreg poporul român în condițiuni de viață mai ferice.

Această asociațiune, sub al cărei scut legal suntem astăđi întruniți aici la aceasta sdunare festivă în număr atât de considerabil, după împregiurările în cari s’a înființat și a existat, a desvoltat o activitate laudabilă, împlinindu-și misiunea sa culturală la un popor setos de cultură. Entuziasmul și focul sacru, cu care și-a luat începutul i-a dat ei spirit de viață durabilă și căldura dragostei între frați, care să o scutească și să o susțină pentru toate timpurile. A avut „Asociațiunea” noastră perioade de timp, în care activitatea ei se părea a fi intrat în stagnațiune. Aceasta s’a întâmplat într’un timp, când inteligența română eră cuprinsă în vârtejul curențelor politice și atențiunea ei era absorbită de viața politică. În timpul din urmă inse, ne credem în drept a puté constată cu oare-care satisfacțiune, că interesul pentru prosperarea „Asociațiunii” a crescut foarte mult; de aceea s’a și arătat necesitatea a se deschide prin modificarea statutelor ei teren mai larg pentru activitate mai intensivă. Statutele noue intrate în viață acum de trei ani prin organizarea despărțământelor „Asociațiunii” face posibilă o acțiune extinsă mai de-adreptul în mijlocul poporului român. După statutele vechi activitatea „Asociațiunii” eră restrinsă și în privința teritorială; „Asociațiunea” se numia transilvană și eră numai pentru Români din Transilvania.

Prin statutele cele noue s’au rupt barierele de graniță și päretele despărțitor între Român și Român — ținându-se cont de individualitatea unitară a poporului român și de trebuințele lui culturale comune.

Pe baza statutelor noue toți fiii poporului român se întelnesc la conlucrarea armonică și frățească în adunările generale ale „Asociațiunii”, cari au devenit adevărate sərbători culturale, unde Români din in-

treagă Ungaria, emancipați de vederile și interesele particulare și stăpâniți de un cuget și simțire, se întresază de ce avem mai scump, de idealurile noastre naționale. Acestui avantaj al novelor statute avem de a mulțumi, că „Asociațiunea” noastră a putut ține în anii trecuți cu deosebit succes adunarea sa generală în opidul Beins, iar cu doi ani mai înainte la Lugos.

În privința sborului, ce l-a luat „Asociațiunea” noastră în anii din urmă, mai lămurit arată rapoartele noastre către adunările generale.

Pentru acum dar implorând darul și binecuvântarea lui Dumnezeu peste adunarea noastră, ca să ne lumineze și inspireze și de astă-dată la o armonică conlucrare a tuturor celor de față spre ridicarea mărețului edificiu al culturii noastre naționale, pe lângă repețită salutare declar adunarea generală ordinară a „Asociațiunii” de deschisă.

*

Salutul dluî Iosif Vulcan

rostit în numele Societății pentru fond de teatru român.

Ilustre domnule președinte!

Onorabilă adunare generală!

În mijlocul strălucitelor serbători din Seliște ale Societății pentru crearea unui fond de teatru român, a fost un moment de sublimă emoțiune acela în care ni s'a tlecuit salutul Asociațiunii . . .

Înimele noastre vibrează încă și acuma de impresiunea bucuriei, că astfel cele mai de frunte două Societăți culturale românești din patrie apropiindu-se, tind a crea între ele o legătură mai intimă și-și dau mâna să lucreze în armonie pentru atingerea scopului ce ș-au fixat.

Aceasta legătură este cu atât mai salutară, căci scopul li-i acelaș. Atât Asociațiunea, cât și Societatea pentru teatru au pe steagul lor inscripțiunea: Literatura română și cultura poporului român.

Deosebirea între ele este numai aceea, că Asociațiunea are un program mai vast, ea îmbrățișează toate ramurile de propășire; câtă vreme Societatea pentru înființarea teatrului, vrea să întemeieze o singură — poate cea mai accesibilă — pârgie pentru răspândirea culturii naționale.

Asociațiunea are menirea d'a sprigini toată literatura; iar Societatea teatrului ș-a rezervat uimă o parte, literatura dramatică; Asociațiunea stăruie pe diverse căi pentru cultura poporului, iar Societatea voește să facă aceasta îndeosebi prin teatru.

Prin cercul seî de activitate mai larg, Asociațiunea pare un copac cu periferie mare, iar Societatea teatrului îi este ramul cel mai vînjos; Asociațiunea e mama, iar Societatea e fiica ei. Legătura între ele este atât de firească, încât e peste putință să nu se iubească și să nu se sprijine.

Conșcie de însemnătatea acestei legături, Societatea pentru fond de teatru român vine — prin mine și colegul dl dr. Ioan Mișu, delegații comitetului — să stringă cu stimă și dragoste mâna ce i s'a întins. Și închinându-și steagul în fața steagului Asociațiunii, salută prin noi cu respect aceasta impunătoare adunare, urându-i succes deplin!

Adunarea Asociațiunii la Deva.

După splendida adunare din Seliște a Societății pentru fond de teatru român, a urmat la câteva săptămâni impunătoare adunare din Deva a Asociațiunii. Și putem constata cu bucurie, că amîndouă au reușit frumos. Deosebirea între ele a fost, că cea din Seliște a avut un pitoresc colorit popular, câtă vreme cea din Deva a intrunit frunțași din mai multe părți. Succesul moral în ambele locuri a fost mare. Și dacă la Seliște s'a atins un rezultat material mult mai înalt decât la Deva, cauza va fi fost de sigur aceea, că Societatea pentru fond de teatru nu avuse decât un singur membru la Seliște, prin urmare acolo s'au putut câștiga mai mulți membri contribuitori, — iar la Deva o mare parte a celor întruniți fiind de mult membri, cari ș-au achitat deja taxele, nu s'a putut încasa atîta ca la Seliște.

Se înțelege că mai bine a fost reprezentat comitatul Hunedoriî; au fost mulți și din alte părți ale Transilvaniei, Banatului asemenea s'a reprezentat prin câțiva enși, din părțile ungurene s'au dus puțin, de pe la Arad n'am vădit decât un singur om.

Șirul festivităților a început sâmbătă, 14/26 august, la gară, cu primirea comitetului Asociațiunii, reprezentat prin mai mulți membri în frunte cu vice-președintele archimandritul dr. Ilarion Pușcariu, fiind președintele prepositul I. M. Moldovan bolnav.

Încungiurat de membrii comitetului arangiator, dl George Romul, protopresbiter gr. or., a binevențat comitetul, în numele căruia a răspuns vicepreședintele.

Oaspeții sosiți cu trenurile din toate direcțiunile și cu trăsuri din părțile învecinate, s'au întrunit sara la 8 în pavilionul din frumoasa grădină populară la sară de cunoștință.

Numerul mare al celor prezenți indică din capul locului, că adunarea va fi frecventată de mulți. Erau aproape la o sută cincî-deci.

Bucuria revederii, conversația animată și muzica românească înveseliră pe toți, încât societatea petrecu împreună până târziu.

Dimineața următoare tot publicul a asistat la liturghia oficiată de protopresbiterul Ioan Papiu cu asistență de mai mulți preoți. Biserica aceea de mult nu va fi vădit atîta distinsă lume românească, în care în deosebii surprindea mulțimea damelor.

Corul bun a fost condus de învățătorul T. Roșu.

La sfîrșit protopresbiterul pontificant a ținut o cuvîntare, accentuînd însemnătatea zilei și cerînd binecuvîntarea cerului asupra adunării ce avea să se deschidă.

După paușă de jumătate de oră, în care publicul a petrecut în curtea bisericii, iar în lăuntru s'au arangiat cele trebuincioase pentru ședințele adunării, la orele 11 vicepreședintele dl dr. Ilarion Pușcariu a deschis adunarea cu cuvîntarea pe care o publicăm ca prim-salon.

Interiorul bisericii întesată de lume, înfătoșă o vedere frumoasă. Frunțași și tinerimea în număr mare. Foarte multe dame. Tîrîșime puțină.

La cuvîntul de deschidere, pronunțat cu o voce sonoră, a răspuns printr'un discurs avîntat președintele comitetului arangiator dl Fr. Hossu-Longin, salutînd adunarea în numele Românilor din Deva și din comitatul Hunedoriî.

Apoi a luat cuvântul dl Iosif Vulcan și a salutat adunarea în numele Societății pentru fond de teatru român, prin discursul pe care îl publicăm mai sus.

S'au ales comisiunile indicate în program. Ceea pentru examinarea raportului comitetului s'a înmulțit cu doi membri, dându-i-se însărcinarea d'a prezenta și o apreciere a activității literare a Asociațiunii. În comisiunea aceasta s'au ales: Iosif Vulcan, Andrei Bârsean, dr. E. Dăian, dr. Iuliu Maniu și dr. G. Proca.

Timpul fiind înaintat, disertatiunea dlui dr. Beu, despre pelagră, nu s'a putut ceti.

De aici și până la orele 2, se făcure vizite la fructușii români, apoi s'au întrunit cu toții la un banchet în sala redutei orașenești.

Erau de față cam două sute de persoane, domni și dame, cari își petrecure vesel ascultând cu plăcere frumoasele piese românești ale muzicii lui Pricolici din Brad.

Primul toast a fost portat de președintele adunării pentru Majestatea Sa, canonicul blășan dl dr. Bunea a închinat în sănătatea comitetului Asociațiunii, inspectorul școlar Réty Lajos (ungurește) pentru progresul Românilor în cultură; dl Ioan Simionas, președintele sedriei orfanale, pentru ungerii prezenți; dr. Bologa pentru popor, O. Tilea pentru reprezentanții Societății de teatru; Iosif Vulcan, răspundând, pentru muncitorii viitori ai culturii naționale; dr. Mănoiu nu știu pentru cine, căci nu l-am auzit. Erau 5 ore când ne-am sculat de la masă.

Și publicul s'a adunat iarăși în curtea bisericii, unde s'a început petrecerea populară.

Comitetul arangiator și Reuniunea femeilor române din comitatul Hunedorii s'au dat toată silința ca să prezinte publicului o priveliște cât mai interesantă, invitând toate comunele să-și trimită reprezentanții din popor la aceasta petrecere. Dacă cu toate acestea, petrecerea populară n'a reușit așa precum s'ar fi așteptat, cauza este a se căuta mai cu seamă în sărăcia poporului.

S'a jucat în două locuri. În o grupă poporul din Deva și din impregiurime; în alta călușerii din Orăștie. Și una și alta au avut mulți privitori; în deosebire au fost înse aplaudați harnicii călușeri din Orăștie.

Portul țărănesc a fost slab reprezentat. Cu toate acestea s'au împărțit câteva premii, printre țărancele și țărani prezenți.

Sara la 8 și jumătate a urmat un splendid concert în sala redutei înșesată de lume.

S'a executat următorul program: 1. Chovan: „Dansuri românești“ pian pe 4 mâni, dșoara Anna Petco și dl G. Șorban. 2. a, Dima: Ciobanul; b, G. Șorban: „Mai am un singur dor“, solo bariton, dl Ioan Dămian acompaniat de dl Guilelm Șorban. 3. a, Haberdier: Reproche; b, Karrasz: „Ilustrațiunea română“, solo pian, dșoara O. Bardosy. 4. G. Meyerbeer: Aria din opera „Profetul“, dșoara Valeria Pop acomp. de dșoara Olivia Bardosy. 5. Beriot: Concert 5. solo violina, dșoara Adelina Piso acomp. de dșoara O. Bardosy. 6. G. Meyerbeer: Aria din opera: „Afrikanerin“, solo bariton, dl I. Dămian acomp. de dșoara O. Bardosy. 7. Coșbuc: Rugămintea din urmă și „Numai una“, declamație dl Victor Bontescu. 8. a, E. Grieg: Solwejslied; b, G. Șorban: Ultima dorință; c, Dima: Mugur mugurel, dșoara Valeria Pop acomp. de dl G. Șorban. 9. a, W. Humpel: Nor de vijelie; b, Dima:

Știi tu mândră; c, G. Ștefanescu: Mândruliță de la munte, dl I. Dămian acomp. de dl G. Șorban.

Acest program arată, că concertul a fost la un nivel înalt; la aceeași înălțime s'a avântat și execuțiunea. Era o adevărată mândrie să asiiși la un astfel de concert românesc. Ar fi greu să spunem, care a plăcut mai mult, căci — fără exagerare — toate și toți au încântat publicul, care aplaudă frenetic. Era aproape la 11 când s'a terminat în mijlocul unui entuziasm general.

Luni la 16/28 august, la orele 10 înainte de mieznoapte, a urmat ședința a doua a adunării generale.

S'a ascultat raportul comisiuniunii financiare și budgetare (raportor dl dr. Ioan Mihu) al bibliotecelor populare (raportor dl Grig. Maior) al aceleia pentru înscrierea membrilor, raportând că dna Victoria Erdályi din Orășie s'a făcut membră fondatoare cu 200 fl. și că cu totul s'a încasat 549 fl.

Comisiunea de 5 pentru examinarea raportului comitetului a avut doi raportori. Unul, dl Andrei Bârseanu, pentru partea administrativă; altul, dl dr. E. Dăian, pentru partea literară. Ambele raporturi au stârnit discuțiuni, mai cu seamă înse acest din urmă.

Din decisiunile luate unanim, relevăm că s'a destinat o mie de florini ca premii pentru scieri populare, — și să nu se mai ceară de la guvern cele 400 fl. pentru ajutorarea învățăcelilor de meserie.

Raportul literar, prezentat prin dl dr. E. Dăian, în o remarcabilă formă oratorică, a combătut lucrarea dlui prim secretar dr. Cornel Diaconovich intitulată „Producțiunea noastră literară în 1898“ ca lipsită de fond științific și de aprecieri literare, prezentându-se mai mult ca un raport de afaceri comerciale, într'un fel nereal, jignitor și chiar tendențios. În urmă a propus ca adunarea să invite pe dl prim-secretar ca în viitor să prezinte raporturi mai obiective. Punându-se la vot, rezultatul a fost: 20 pentru și 28 contra.

Pentru anul viitor despărțământul Caransebeș a invitat adunarea Asociațiunii la Baile-Herculeane.

În sfârșit s'au cetit depeșele de felicitare și președintele a închis adunarea.

La mieznoapte dl Ioan Simionas, președinte al sedriei orfanale, a întrunit la masă pe președintele adunării cu mai mulți membri din comitet, pe reprezentanții Societății pentru fond de teatru român și pe alții oaspeți, domni și dame.

După mieznoapte o mare parte a oaspeților din locuri mai depărtate a plecat.

Sara la 9 un bal splendid a închis șirul frumoaselor festivități.

De la adunarea din Seliște.

— Membrii noi ai Societății pentru fond de teatru român. —

Dăm, în cele următoare, numele a celor fii ai poporului român, cari din prilejul adunării de la Seliște a „Societății pentru fond de teatru național român“ au depus prinosul lor pe altarul cultural al acestei instituțiuni:

I. Membri fondatori. 1. Dr. Nicolaș Vecerdea, adv., Sibiu 100 fl. — 2. Dr. Zosim Chirtop, adv., Cămpeni 50 fl. (Și o acție de a institutului „Arieșana“ în valoare de 50 fl. Red.) — 3. Cassa de păstrare (reuniune), Seliște

liște 100 fl. — 4. Comuna politică, Seliște 100 fl. — 5. Comuna politică, Gurariu 100 fl. — 6. Comuna politică, Gales 25 fl.

II. Membri pe viață. 1. Dr. Vasile Bologa, director, Sibii 50 fl. — 2. Dr. Ilie Cristea, secretar consist., Sibii 50 fl. — 3. Nicolae Hențiu, notar, Seliște 50 fl. — 4. Iordache Roșca Căpitan, primar, Seliște 50 fl. — 5. Petru Ioan Comșa, comerciant, Seliște 50 fl. 6. Ioan I. Vulcu, comerciant, Orăștie 50 fl. — 7. Nicolae Mihaila, proprietar, Vinerea 50 fl. — 8. Ioan Onescu, notar pensionat, Rêhâu 50 fl. — Mihailă Ittu, silvicultor, Seliște 50 fl.

III. Membri ordinari. 1. Zaharie Boiu, asesor consist., Sibii 5 fl. 2. Dr. C. Diaconovich, prim-secretar al „Asociațiunii”, Sibii 5 fl. — 3. Petru Drăghici, prim-pretor, 5 fl. — 4. Dr. Nicolău Calefariu, medic, 5 fl. — 5. Dumitru Vulcu, proprietar, 5 fl. — 6. Dumitru Lăpădat, director școlar, 5 fl. — 7. Dimitrie Roman, proprietar, 5 fl. — 8. Nicolae Roman, comerciant, 5 fl. — 9. Constantin Herția, comptabil, 5 fl. — 10. Ioan B. Comșa, proprietar, 5 fl. — 11. „Reuniunea meseriașilor” 5 fl. — 12. „Reuniunea pompierilor” 5 fl. — 13. Ioan Banciu, comerciant, 5 fl. — 14. Ioan Chirca, viconotar, 5 fl. — 15. Dr. Amos Frâncu, adv., Sibii 5 fl. — 16. Dr. Elie Dăianu, director-redact., Sibii 5 fl. — 17. Ioan Onescu, notar pens., Rêhâu 5 fl. — 18. Ioan Muntean, propr., Hațeg 5 fl. — 19. Dr. Aurel Vlad, cand. de adv., Hațeg 5 fl. — 20. Ioan Droc, protopresbiter, Mercurea 5 fl. — 21. Sergiu Medean, Șebeș 5 fl. — 22. Romul Mircea, protopresbiter, Mediaș 5 fl. — 23. Nicolae Borzea, paroch, Viștea 5 fl. — 24. Dr. Ioan Bunea, prof. 5 fl. — 25. Dșoara Maria Cioban, profes. 5 fl. — 26. Vasile Podoabă, Cluș 5 fl. — 27. Dr. Ghiță Popp, prof., București 5 fl. — 28. Ilie Popp, paroch, Ludoș 5 fl. — 29. Dr. George Prunaș, medic, Orlat 5 fl. — 30. Vasile Aldea, senator, Sebeșul-săseșc 5 fl. — 31. Dr. Nicolae Comșa, medic, Franzensbad 5 fl. — 32. Rubin Pațița, adv., Albalulia 5 fl. — 33. Casina română, Seliște 5 fl. — 34. Mihail Roșca, propr., București 5 fl. — 35. Pavel Muntean, subcolonel, Sibii 5 fl. — 36. Moise Opriș, comerciant, Armeni 5 fl. — 37. V. N. Orghidan, comerciant, București 5 fl. — 38. D. Micu Davidescu, prof., București 5 fl. — 39. Preotul Ioan Murgășan, institutor, Craiova 5 fl. — 40. M. G. Tonescu, ajutor de greșier la tribunal, Olt 5 fl. — 41. Comuna politică, Săcel 5 fl. — 42. Valeriu Popp, notar, Săcel 5 fl. — 43. Biserica gr. or., Săcel 5 fl. — 44. Comuna politică, Boița 10 fl. — 45. Comuna politică, Aciliu 5 fl. — 46. Biserica gr. or., Aciliu 5 fl. — 47. Octavian Berghezan, Aciliu 5 fl. — 48. Dionisiu P. Decei, paroch gr. cat., Orlat 5 fl. — 49. „Brădetul”, institut de credit, Orlat 5 fl. — 50. „Cassa de păstrare”, Mercurea 5 fl. — 51. Comuna politică, Cacova 10 fl. — 52. Ioan Bunea, not., Cacova 5 fl. — 53. Ioan Dobrotă, com. financ. reg. ung. în pensiuine, Sibii 5 fl. — 54. Ilie Topârcean, notar, Apoldul-inf. 5 fl. — 55. Biserica gr. or., Rôd 5 fl. — 56. Comuna politică, Vale 5 fl. — 57. Sabin Savu, notar, Vale 5 fl. — 58. Comuna politică, Sibiel 5 fl. — 59. Biserica gr. or., Sibiel 5 fl. — 60. Aurel Hațegan, notar, Siebel 5 fl. — 61. Ioan Popescu, propr., Sibiel 5 fl. — 62. Valeriu Popovici, paroch, Sibiel 5 fl. — 63. Petru Iuga, adm. prot., Tilișca 5 fl. — 64. Valeriu Milea, notar, Tilișca 5 fl. — 65. Nicolau Ivan, asesor cons., Sibii 5 fl. — 66. Ioan Manta, paroch gr. or., Gurariu 5 fl.

(Finea va urmă.)

Ilustrațiile noastre.

Mark Twain, al cărui portret îl publicăm în fruntea numărului de acum al revistei noastre, este un umorist american, cunoscut în toată lumea. Scrierile sale se traduc în toate limbile lumii culte, unele le avem și în românește. Pe cât de interesant e ca autor, tocmai atât de plăcut e ca conferențiar. În iarna trecută a venit în Europa și a stat mult timp la Viena, unde a ținut mai multe conferențe literare. Subiectele scrierilor sale sânt scoase mai cu seamă din viața sa.

Madonna și Isus. Sfânta scriptură a inspirat adese ori pe pictori. Rafael și cu el o pleiadă de artiști nemuritori ș-au câștigat lauri pe terenul acesta. O astfel de inspirațiune este și tabloul reprodus prin ilustrația din interiorul revistei noastre.

MUSICĂ.

Epoca războiului din 1877. Dl. Juarez Movillă a terminat orchestrarea primei părți din compoziția sa musicală „Epocea războiului din 1877”. Iată materia cuprinsă în prima parte, tratată în 150 pagini de orchestră: Primele șvonuri de război. Alarma. Pregătiri. Idealul neaternării. Hotărîrea războiului. Durerea mamei. Despărțirea. Ultima noapte în casarmă. Pregătiri de plecare. Simțimintele soldatului. În dorii zilei. Deșteptarea. Marș general. Adunarea. Apelul. Rugăciunea. Sosirea Domnitorului. Adio Patriei. Mândrul dulce al vieții mele la oaste ș'a dus. Trecerea Dunării. Șvonuri din depărtare. Întreaga compoziție a dlui Movillă va cuprinde trei părți, pentru a căror execuție orchestrală vor trebui doue ore. Se speră că orchestrarea celorlalte doue părți, va fi terminată pe la finele lunii octombrie, când se vor începe repetițiile pregătitoare pentru concert.

C E E N O U.

Hymen. Doue logodne de odată în aceeaș familie. Din Sebeșul-săseșc se anunță logodna dșoarelor Mariți Dobrescu cu dl Simeon Moldovan și Aurelia Dobrescu cu dl Ion Sântimbrean. — *Dl Vintilă C. A. Rosetti*, directorul țiarului „Românul” ș'a căsătorit la Stuttgart cu domnișoara Ana Haechéle, fiica secretarului Consiliului regal din Württemberg. — *Dl Emanuel Șuiaga*, absolvent de teologie din Lăpușnic, ș'a logodit cu dșoara Lucreția Ghila din Deva.

Știri personale. *Dl dr. Liviu Lenény*, protopretor în pensiuine, a deschis cancelărie advocațială în Sibii. — *Dl Gr. Crăinicean*, originar din Ciclova, lângă Oravița; actualminte medic-oculist în România, a fost decorat cu medalia Bene-Merenti cl. I.

La școalele centrale române din Brașov au fost angajați pentru anul viitor școlastic, precum aflăm din „Gazeta Transilvaniei” următorii profesori: *a*, la gimnasiu N. Sulică pentru catedra de filologie clasică, D. Lupan pentru geografie, A. Badciu și C. Lacea; *b*, la comerciale N. Puican; *c*, la școalele reale St. Stinghe, ca catechet; *d*, la normale C. R. Frateș, D. Marcea și N. Oancea, ca învățători.

Reuniunea femeilor române din Turda și giur ș-a ținut adunarea generală în 19 august st. n. sub presiudiul doamnei Maria Vlăduț. Dna casieră Aurelia Boldea a raportat despre starea cassei, care arată un spor. Dna Augusta Vlăduț a raportat despre starea

bibliotecei; s'aŭ votat 40 fl. pentru cărți noue. Comitetul s'a compus astfel: Presidentă doamna Maria Vlăduț; vicepresidentă: dna Ana Cigărean; cassieră: dna Aurelia Boldea; secretar: Alexandru Gaia; bibliotecară: dșoara Augusta Vlăduț; controloră: Ana Codarcea. Membre în comitet: Lucia Bologa, Nina Gaia, Nina Codarcea, Maria Rogozan, Maria Urcan. Suplente: Cornelia Rus și Nina Rogozan.

Poșta redacției.

Unde este fericire? Prea multă filosofie. O fată tineră nu se ocupă cu astfel de idei. Alegeți subiecte mai reale și studiați limba scriitorilor noștri buni.

Visul. Dacă ești începător, nu pretinde ca numai decât să ți se publice încercarea, în care ai copiat un rënd și din Bolintineanu.

Ploaia. Încercare primitivă.

Proprietar, redactor răspunzător și editor: **IOSIF VULCAN.** (STRADA ȚĂLDĂȘ NR. 296 b.)

PRIMARIA COMUNEI BUCURESCI

DIRECȚIUNEA COMPTABILITĂȚII

SITUAȚIUNEA COMPARATIVĂ A INCASĂRILOR DIN VENITURI INDIRECTE (ACCISE)

1899—1900

1898—1899

Evaluări budgetare lei 8.177.200

Evaluări budgetare lei 7.874.700.

Lei 2.489.643.95 Impliniri de la 1 aprilie până la 31 iulie lei 2.520.835.45

Minus lei 31.191.50

SPECIFICARE

Lei	472680 40	Biourul central						lei	408394.65
"	773840.70	Gara Nord						"	775727.80
"	199804.80	Gara Sud						"	192012.35
"	126900.80	Rampa de vinuri						"	277939.85
"	105206.10	Halta Spierea						"	64508.80
"	13168.40	Poșta						"	17055.50
"	798042.75	Barieră						"	785196.50
Lei	2489643.95	Total						Total	25208355.45

Se certifică

p. Director, C. Catzian.

p. Șeful biur. scriptelor, C. F. Kihai.

PRIMARIA COMUNEI BUCURESCI

Direcțiunea Comptabilității

SITUAȚIUNEA

Veniturilor comunale la 31 iulie 1899 comparativ cu acelea din perioada corespunzătoare a anului 1898—1899.

Capitolul	NATURA VENITURILOR	Evaluarea bud- getară anuală 1899—1900	INCASĂRI		DIFERINȚE	
			1899—1900	1898—1899	Plus	Minus
I. Venituri ordinare						
1	Venituri directe	1440700	303860 41	295886 10	9031 36	1057 05
2	" indirecte (accise)	8177200	2489856 70	2520835 45	89285 95	120264 70
3	" din bunuri comunale	641500	310721 75	325492 20	6618 85	21389 30
4	" servicii comunale	1236500	508242 39	508881 36	17756 34	18395 31
5	Subvențiuni	561252	142503	143988		1485
6	Contribuțiuni pentru drumuri	1615000	381650 45	48234214 14	8945 01	109636 70
II. Venituri extra-ordinare						
7	Venit. cu destinațiune specială	160875	66469 80	79385 60	6559 85	19475 65
8	Diferite venituri	116000	22850 06	54217 45	705 35	32072 74
—	Rămășițe din exerciții închise	—	12939 30	41926 25		28986 95
	Total	13949027	4239093 86	4452954 55	138902 71	352763 40

Se certifică

Minus 21386069

p. Director Mihaiescu.

p. Șeful biuroului scriptelor C. Catzian.